

2.2 Huisvesting

Naast algemene cijfers over het ruimtegebruik van het Rijk vindt u in deze Jaarrapportage Bedrijfsvoering ook een toelichting op het streven naar kostenbewuste huisvesting. Om een beeld te geven van de situatie in Den Haag is tevens het ruimtegebruik per ministerie opgenomen.

Ruimtegebruik Rijk

Voor zijn huisvesting had het Rijk in 2010 in totaal 7,1 miljoen vierkante meter in gebruik. Dit betreft alle departementen die meedoen aan het Rijkshuisvestingsstelsel. Dit zijn bijna alle departementen. Uitzondering zijn van oudsher de militaire gebouwen van Defensie, de ambassades van Buitenlandse Zaken en gebouwen van Rijkswaterstaat voor zover die zijn verbonden aan infrastructurele werken.

Van deze 7,1 miljoen vierkante meter is 4,5 miljoen in gebruik voor kantoren, verdeeld over circa 130 locaties. Dit is zo'n 8 procent van de kantoren in Nederland. 2,6 miljoen vierkante meter is in gebruik voor de overige panden. De ministeries betaalden 1,2 miljard euro vergoeding voor het gebruik van hun huisvesting. Voor investeringen in deze rijksgebouwen deed de Rijksgebouwendienst in 2010 voor 873 miljoen euro een beroep op de leenfaciliteit huisvesting bij het ministerie van Financiën.

Kostenbewuste huisvesting

Het Rijk streeft naar kostenbewuste huisvesting. Iedere vierkante meter kost namelijk geld en leidt tot milieubelasting. Daarom heeft de ministerraad al in 2009 besloten dat in Den Haag enkele ministeries gezamenlijk in een gebouw worden gehuisvest. Deze concentratie is mogelijk omdat het Rijk kleiner wordt.

Het Rijk werkt met normen voor het ruimtegebruik. Voor de kantoren hanteerde het Rijk in 2010 een norm van 1,1 werkplek per fulltime eenheid (fte). Met de besluitvorming over het uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst is de norm verlaagd naar 0,9 werkplek per fte met de ambitie deze norm verder te verlagen naar 0,7 werkplek per fte. In 2009 heeft het kabinet al besloten dat het Rijk streeft naar een gemiddeld ruimtegebruik van 27 vierkante meter bruto vloeroppervlakte per fte in 2020.

Om dit te bereiken, is sturing op huisvesting nodig. Daarom wordt in huisvestingsstrategieën de (krimp) vraag rijksbreed afgestemd op het aanbod. Voor Den Haag is in 2010 een strategie uitgewerkt, het zogenoemde Masterplan Den Haag.

Ruimtegebruik per ministerie

Het ruimtegebruik voor de kantoren in Den Haag is als volgt:

Ministerie	Werkplekken per fte	Aantal m ² bruto vloeroppervlakte per fte	Tijdelijk meer m ² i.v.m. renovatie	Werkplekken voor tijdelijke capaciteit	Reductie ruimtegebruik voorzien in Masterplan
AZ	1,1	45,1			
BZ	1,1	49,5			X
BZK	1,2	35,4			
Defensie	1,0	32,2			
EZ	1,0	29,2			
Financiën	1,0	28,6			
Justitie	1,1	43,4			
LNV	1,2	46,3	X		
OCW	1,1	36,5			
SZW	1,3	40,8			
VenW	1,5	44,9		X	X
VROM	1,3	37,6			
VWS	1,3	34,7		X	
Totaal	1,2	38,2			

De bruto vloeroppervlakte omvat naast de vierkante meters voor werkplekken ook die van algemene ruimtes als het vergadercentrum, opleidingscentrum of bedrijfsrestaurant.

Enkele ministeries gebruiken tijdelijk meer ruimte, door renovaties en tijdelijke huisvesting elders. En in oude panden zijn vaak verbouwingen nodig om de oppervlakte efficiënter te kunnen gebruiken. Ook wordt ruimte gebruikt voor (flexibele) werkplekken voor:

- medewerkers van ministeries met meerdere locaties, die in Den Haag over een tijdelijke werkplek moeten kunnen beschikken;
- programmadirecties waarin collega's van verschillende ministeries samenwerken;
- externen.

Naam: Daan Langendoen
Functie: Directeur organisatie en bedrijfsvoering van oud-LNV
Organisatie: Ministerie van ELenI

“Alle partijen snappen dat een rijksbrede regie nodig is”

Op huisvesting valt veel te verdienen. Tenminste, als er niet her en der een paar werkkamers leegstaan, maar als het Rijk daadwerkelijk met minder panden toe kan. Daan Langendoen, lid van de stuurgroep die in 2010 het huisvestingsstelsel evalueerde, vertelt hoe een nieuwe taakverdeling hierbij helpt.

Waarom gaat het stelsel van rijks-huisvesting op de schop?

“Tot nu toe hadden alle departementen hun eigen huisvestingsbeleid en schakelden zij de Rijksgebouwendienst in voor verbouwingen en dergelijke. Uit de evaluatie bleek dat dit stelsel niet leidt tot efficiënte huisvesting omdat een overall strategie ontbreekt. Alle partijen snappen dat we met een rijksbrede regie de kosten omlaag kunnen brengen. Daarom beoordeelt het DG Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk (DGOBR) van het ministerie van BZK voortaan de huisvestingsplannen van de departementen.”

Wat heeft DGOBR hiervoor nodig?

“Er is kennis nodig over de locaties van rijkskantoren in Nederland en over de behoefte van de departementen. Die kennis wordt gebundeld in de masterplannen die we ontwikkelen voor Utrecht en Den Haag en de huisvestingstrategie voor de rest van Nederland. Departementen kunnen nu aangeven wat hun actuele behoefte is en dan is makkelijk na te gaan welke locaties daaraan voldoen.”

Welke gevolgen heeft dat?

“Op deze manier kunnen we de departementen efficiënter huisvesten en de normen voor het ruimtegebruik per fte halen. Dat leidt vervolgens tot leegstand, die wordt vergroot doordat het aantal ambtenaren afneemt. Met leegstand bespaar je pas als je een heel pand kunt afstoten of een verdieping kunt onderverhuren. Als je dit samen aanpakt, lukt dat.”

Kunt u een voorbeeld noemen van efficiënte huisvesting?

“Een goed voorbeeld is de nieuwe hoofdvestiging van de Voedsel- en Warenautoriteit in Utrecht. Daar komen 450 werkplekken voor 760 medewerkers.

Dankzij Het Nieuwe Werken kunnen zij flexibel hun werkplek kiezen; er zijn ook steunpunten elders in het land. De VWA is overigens niet de enige die werkt met zulke steunpunten. Die moeten we ook gaan combineren. Dan hebben niet drie organisaties ieder een steunpunt met zo'n dertig plekken, maar kunnen we bijvoorbeeld volstaan met één locatie met vijftig plekken.”

Hoe ziet u de samenhang tussen huisvesting en de andere onderdelen van de bedrijfsvoering?

“Departementen hebben behoefte aan meer dan alleen een kantoor: denk aan inrichting, schoonmaak en automatisering. Wat mij betreft gaan we de komende jaren de kant op van integrale werkplekvoorziening. Rijksonderdelen overal in het land kunnen dan gebruikmaken van één loket voor kantoor, ICT en facilitair. Daarachter kunnen wel meerdere organisaties op hun eigen terrein actief zijn.”